

ODLUKA O SPROVOĐENJU PREPORUKA

Datum usvajanja: 26. novembar 2013. god.

Slučaj br. 2011-07

W

Protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 25. i 26. novembra 2013. godine sa sledećim prisutnim članovima:

G-đa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
G-din Guénaél METTRAUX, član
G-đica Katja DOMINIK, član

Uz asistenciju

G-din John J. RYAN, viši pravni službenik
G-đica Joanna MARSZALIK, pravni službenik
G-din Florian RAZESBERGER, pravni službenik

Uzevši u obzir gore spomenutu žalbu, predstavljene u skladu sa Zajedničkom akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. god., EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, donela sledeću odluku:

I. ODLIKA KOMISIJE OD 10. APRILA 2013. god.

1. Dana 10. aprila 2013. godine, Komisija je usvojila sledeću odluku i dala određen broj preporuka povodom žalbe „W“-a:

“Komisija, jednoglasno:

1. *Smatra* da je bilo povrede člana 3. Konvencije [Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda];
2. *Smatra* da je bilo povrede člana 8. Spomenute Konvencije;
3. *Nalazi za shodno*, u pogledu na svoja gore spomenuta zapažanja vezano za činjenice i zakon, da pruži preporuke ŠM-u shodno pravilu 34. iz svog Pravidnika o radu; i
4. *Preporučuje* da ŠM preduzme sledeće postupke:
 - Treba da se podnese izjava kojom EULEX priznaje da su okolnosti koje su nastale u ovom slučaju i koje su dovele do kršenja prava podnosioca žalbe nastale tokom sprovođenja njihovog izvršnog mandata;
 - ŠM treba da naredi da se sledeće mere usvoje bez ikakvog odlaganja, npr.:
 1. Tužiocima iz EULEX-a koji su zaduženi za ovaj slučaj trebaju biti pozvani da od svojih kolega u Srbiji zatraže da vrate kopije bilo kojih dokumenata koji su im poslani a koji sadrže ime ili ukazuju ikako na podnosioca žalbe. Ovo bi uključilo dve izjave date od strane podnosioca žalbe EULEX-u.
 2. Tužiocima iz EULEX-a koji su zaduženi za ovaj slučaj treba da zatraže od svojih kolega u Srbiji da—
 - i. Da unište bilo koju kopiju napravljenu od gore pomenutih dokumenata i da izmene ime i sve informacije u drugim dokumentima koji bi mogli identifikovati podnosioca žalbe;
 - ii. Da obaveste tužioce iz EULEX-a da je ovo učinjeno, i
 - iii. Da ne otkriju nijednom od osumnjičenih ili optuženih nikakvu informaciju koju je podnosilac žalbe dao EULEX-u.
 - ŠM treba da naredi da se uradi jedna procena o tome koji su pravni instrumenti dostupni tužiocima EULEX-a da sarađuju povodom pitanja pravosudne i krivične saradnje i, da li će dostupna pravna osnova biti utvrđena kao neadekvatna ili nedovoljna, kako bi preduzeli neophodne korake da se pokuša da se dovedu svi neophodni pravni instrumenti na snagu;
 - Dok se čeka da ova procena počne, ŠM treba da obavesti tužioce EULEX-a da ne prosleđuju bilo kojim vlastima nikakve informacije dostavljene od strane svedoka – srpskim ili drugim – bez uverenja od strane nadležnih istražnih i tužilačkih organa EULEX-a da neophodna pravna osnova postoji za tu svrhu i da će se tužiocima EULEX-a pridržavati tih pravnih obaveza u svim okolnostima;
 - ŠM treba da naredi nadležnim organima EULEX-a da sprovedu jednu detaljnu procenu rizika koji je nastao nad podnosiocem žalbe i/ili kod njegove porodice zato što je njegova izjava bila prosleđena srpskim vlastima. Kada se to bude učinilo i ukoliko se rizik utvrdi, Komisija preporučuje da EULEX porazgovara sa podnosiocem žalbe o bilo kojim koracima ili merama koje bi mogle da se preduzmu kako bi se ograničio i sprečio rizik od povreda.

- ŠM je pozvan da prosledi ovu odluku relevantnim zvaničnicima EULEX-a koji su uključeni u istrage i sudska gonjenja krivičnih dela na Kosovu a sve u svrhu blagovremenog obaveštavanja istih o njihovim obavezama i odgovornostima u pogledu svedoka od kojih oni dobijaju informacije. “
- 2. Ova odluka predstavlja nastavak praćenja prethodne odluke Komisije od 10. aprila 2013. godine i preporuka koje su u toj odluci date. Mogućnost i ovlašćenje Komisije da prati svoje odluke i preporuke je omogućena pravilom 45. *bis* u pravilniku rada Komisije (vidi npr. odluke o sprovođenju preporuka 2010-01, Đeljalj Kazagić protiv EULEX-a, od 23. novembra 2011. godine i 2010-07, Bljerim Rudi protiv EULEX-a, od 23. novembra 2011. godine)

II. INFORMACIJE od ŠM EULEX-a

- 3. Dana 30. maja 2013. godine, šef misije (ŠM) je obavestio Komisiju o broju mera koje on namerava da preduzme povodom preporuka koje je Komisija dala. Naročito je naglasio da je uputio dopise šefu izvršnog odeljenja EULEX-a i šefu tužilaca EULEX-a (ŠTE), obaveštavajući ih o odluci komisije i zatraživši tom prilikom od njih, u meri do koje je to moguće, da preduzmu prikladne postupke kako bi se preporučene mere sprovele.
- 4. Dana 16. avgusta 2013. godine, ŠM je obavestio Komisiju o daljim postupcima preduzetim shodno odluci i preporukama Komisije.
- 5. Što se tiče preporuke da tužioci EULEX-a koji su zaduženi za ovaj slučaj treba da zatraže od svojih kolega iz Srbije da vrate, unište ili da izmene imena u primerima bilo kojih dokumenata koji sadrže informacije koje bi mogle da identifikuju podnosioca žalbe, ŠM je predložio da bi jedan takav postupak mogao da bude štetan po saradnju u krivičnim istragama između EULEX-a i Srbije. Pored toga, ŠM dalje tvrdi da zahtev da se primene gore pomenute mere može da iskompromituje “samostalnu poziciju” tužilaca EULEX-a.
- 6. ŠM se dalje obratio u vezi preporuke Komisije da se sprovede procena pravnih instrumenata o saradnji povodom pitanja sudske i krivične saradnje i, ukoliko je potrebno, da se preduzmu koraci da se takvi instrumenti stave na snagu. ŠM je mišljenja da prikladni pravni instrumenti već postoje i i adekvatno se sprovode. Naročito se pozvao na član 88. Zakona br. 04/L-031 o Međunarodnoj saradnji povodom krivičnih pitanja, koji je stupio na snagu nakon događaja na koje se žalilo u ovom slučaju. Spomenuti član glasi kao što sledi:

Član 88.

Razmena informacija

Bez ometanja odvijanja istrage ili procedure, nadležni sudski organ na Kosovu, može da, bez prethodnog zahteva, prenese nadležnom organu jedne strane države informacije prikupljene tokom njihovih istraga, kada smatraju da otkrivanje takvih informacija može da pomogne državi koja prima te informacije da otpočne ili preduzme istrage ili krivične postupke, ili može da dovede do podnošenja zahteva za međusobnu međunarodnu pravnu pomoć koju država koja je primalac traži.

7. Što se tiče preporuke o proceni rizika koji je nastao kod podnosioca žalbe i/ili njegove porodice što je usledilo zbog njegove izjave koja je prosleđena srpskim vlastima, Komisija ponavlja da je u svojoj odluci o osnovanosti ovog slučaja našla da tužilaštvo EULEX-a nije sprovelo neophodnu procenu rizika kako bi utvrdili koje bi mere mogle biti zagarantovane u datim okolnostima kako bi zaštitili bezbednost i sigurnost podnosioca žalbe kao i njegove porodice (vidi odluku o prihvatljivosti, citirana gore, paragraf 52.).
8. U tom pogledu, ŠM se pouzdao u mišljenje koje je dao šef tužilaca EULEX-a (ŠTE). On je izjavio da je, prema ŠTE-u, pre davanja izjave podnosioca žalbe u svojstvu svedoka srpskim vlastima, tužilac EULEX-a uzeo u obzir lokaciju boravka osumnjičenih (oni su se tada nalazili u Srbiji), odsustvo bilo koje mogućnosti da se isti uhapsu i krivično gone na Kosovu i spremnost srpskih vlasti da preuzmu istragu. Šta više, nije bilo informacija ili tajnih obaveštenja koja bi ukazivala na bilo koji rizik po podnosioca žalbe. Sve ovo je dovelo do odluke da se prosledi srpskim vlastima izjava svedoka podnosioca žalbe. ŠTE je takođe uverio ŠM-a da nije bilo potrebno uraditi dalje procene rizika. ŠM je dalje istakao da se, nakon što je objavljena odluka Komisije, podnosilac žalbe pojavio na TV-u, identifikovan imenom i prezimenom, komentarišući postupke EULEX-a.
9. ŠM u svom odgovoru na preporuke koje je Komisija dala nije ni spomenuo da priznaje kršenje prava podnosioca žalbe i da će da prosledi odluku Komisije nadležnom kadru.
10. Dana 30. avgusta 2013. godine, Komisija je poslala pismo ŠM-u, ponovivši značaj prosleđivanja njihove odluke. Komisija je naglasila da je to veoma bitno radi potpunog i prikladnog shvatanja pitanja ljudskih prava koja utiču na rad i dela osoblja EULEX-a u oblasti krivičnog zakona, uključujući i krivično gonjenje navodnih ratnih zločina. Takođe bi doprinelo širem naporu EULEX-a da osigura odgovornost prema ljudskim pravima i poštovanju vladavine prava.

11. U svom odgovoru od 3. septembra 2013. godine, ŠM je obavestio Komisiju da je usvojio neophodne mere kako bi osigurao raspodelu odluke svim zvaničnicima EULEX-a i jedinicama koje su uključene u istragu i krivično gonjenje krivičnih dela.

III. INFORMACIJE OD PODNOSIOCA ŽALBE

12. Dana 27. septembra 2013. godine, podnosilac žalbe je došao u posetu u kancelariji Komisije i dao usmenu izjavu, komentarišući postupke ŠM-a.
13. On se nije složio sa predlogom ŠM-a da je procena rizika nastalog nad podnosiocem žalbe i/ili nad njegovom porodicom nepotrebna. On je takođe naveo da je u nekoliko navrata tražio od EULEX-a zaštitu svedoka zato što se bojava osвете osobe o kojoj je dao informacije.
14. Što se tiče njegovog pojavljivanja u medijima, on tvrdi da su mu se oni obratili i da su ga pitali opšta pitanja o pravosuđu na Kosovu. On sa njima nije razgovarao o svom slučaju.
15. Dalje je izneo svoje razočaranje zato što mu se EULEX nije ni izvinio povodom ovog pitanja.

IV. PROCENA KOMISIJE

16. Komisija primećuje i pohvaljuje korake koje je ŠM preduzeo kako bi pratio značajan broj preporuka koje je ista dala. Međutim, imajući na umu to da određene preporuke i nisu sprovedene.
17. Naročito je ŠM odlučio da ne dâ izjavu kojom priznaje da su okolnosti slučaja, koje se mogu pripisati postupcima EULEX-a, dovele do kršenja prava podnosioca žalbe. Imajući na umu težinu umešanosti u prava podnosioca žalbe a, naročito, dostupna ograničena pravna sredstva u ovom slučaju, takva jedna odluka nije dobrodošla. Prema tome Komisija poziva ŠM-a da formalno uzme u obzir priznavanje kršenja prava podnosioca žalbe i da obavesti podnosioca žalbe o svom stavu povodom ovog pitanja.
18. Dalje je istakao da nije sprovedena preporuka da EULEX-ovi tužioci treba da zatraže od svojih kolega u Srbiji da vrate ili unište kopije dokumenata koji sadrže ime podnosioca žalbe i da uklone bilo koju informaciju u drugim dokumentima koja bi mogla da identifikuje žalioca. Kao opravdanje za ne sprovođenje ove preporuke ŠM se poziva na sugestiju da bi jedan takav zahtev mogao da utiče negativno na saradnju u krivičnim istragama između EULEX-a i Srbije.

Komisija konstatuje da je jedna takva saradnja bez sumnje u interesu efikasne borbe protiv ratnih zločina. Ipak, u slučajevima kao što je ovaj kada je osnovno pravo jednog svedoka ili optuženog pogođeno, nadležni organi su u obavezi da obezbede da se uspostavi pravična ravnoteža između tih prava i legitimnog javnog interesa u rešavanju takvih zločina.

19. Komisija se ne može složiti, kako se navodi u ovom slučaju, da njihova preporuka može da ima štetan uticaj po saradnju. Niti je utvrđeno tako da Komisija bude zadovoljna da je uspostavljena pravična ravnoteža između interesa tužilaca i interesa podnosioca žalbe, tako da se kasnije ne može reći da su prava druge strane ograničena samo u meri u kojoj je potrebno i shodno datim okolnostima (vidi njihovu odluku *W protiv EULEX-a* od 10. aprila 2013. godine, par. 45). Umesto toga, korak koji je Komisija preporučila naglasio bi važnost za saradničke stranke da odgovore na razumne zahteve svedoka koji se plaše za svoju bezbednost. Suština je ograničena na to da se osigura da se tokom krivičnih istraga pruži prikladno mišljenje kako bi obezbedili bezbednost i sigurnost svedoka onda kada okolnosti slučajeva pod istragom ukazuju da mogu da nastanu pitanja u tom pogledu.
20. ŠM veruje u predlog ŠET-a da sprovođenje jednog takvog zahteva može da povredi „autonomni položaj“ tužioca. Ovo se smatra neosnovanim. Autonomija koja je data tužilaštvu kako bi sprovodili svoje dužnosti ne može se tumačiti kao odobrenje za postupanje bez vodeći računa na proceduralne mere zaštite i relevantne standarde za ljudska prava onih na koje se odnose pravni ili sudski postupci (vidi, Međunarodna komisija pravnika, *Međunarodni principi o nezavisnosti i odgovornosti sudija, advokata i tužilaca – Priručnik za praktičare br. 1*. Tužioci EULEX-a su deo misije, i kao takvi podležu relevantnim standardima za ljudska prava i zaštitu istih, a stavljeni su na snagu da bi garantovali efektivnu zaštitu tih prava. U tom smislu, nikakvo pozivanje na „autonomiju“ ne bi moglo da opravda preduzete postupke tužilaštva kojima se krše spomenuti standardi. Vidi npr. Smernice UN-a o ulozi tužilaca, usvojeno na osmom kongresu UN-a o prevenciji kriminala i postupanju prema prestupnicima, Havana, Kuba, od 27. avgusta do 7. septembra 1990. godine, par. 12. (“Tužioci će, u skladu sa zakonom, sprovoditi svoje dužnosti pošteno, dosledno i brzo i poštovati i štiti ljudsko dostojanstvo i ljudska prava, i tako doprineti obezbeđivanju prikladnog procesa i nesmetanog funkcionisanja sistema krivičnog pravosuđa.”).
21. Uzevši u obzir gore navedeno, Komisija preporučuje da bi ŠM trebao ponovo da uzme u obzir sprovođenje preporuke br. 2 iz originalne odluke Komisije. Naročito, ukoliko su Srpske vlasti odlučile da ne traže od podnosioca žalbe da svedoči, onda je nedovoljno opravdanje da čuvaju informacije koje, ukoliko se obelodane, mogu potencijalno da nanese štetu podnosiocu žalbe.

22. Komisija konstatuje da je od događaja na koji se ova žalba odnosi donet novi zakon o međunarodnoj saradnji povodom kriminalnih pitanja. Komisija dalje konstatuje da u primeni tog zakona, EULEX treba da osigura da se zakon protumači i sprovede pomoću svojih posrednika na način koji je u skladu sa osnovnim pravima onih na koje se odnosi.
23. Komisija konstatuje sa zabrinutošću da procena rizika koju je Komisija preporučila nije sprovedena. Kako bi opravdao neaktivnost misije, ŠM se pozvao na uverenje GTE-a da "nije potrebna nikakva dalja procena rizika". Pre svega Komisiji nisu obezbeđeni dokazi da je efikasna procena rizika sprovedena. U stvari, ovaj zaključak je bio ključan za njihovu odluku da su prava podnosioca žalbe koja su garantovana članom 8. pomenute Konvencije prekršena. Komisija nije uspela da vidi kako može biti opravdan zaključak da ne postoji rizik i da nije potrebna „dalja“ procena rizika.
24. U tim okolnostima, Komisija ostaje zabrinuta što EULEX nije uspeo da sprovede dovoljnu procenu rizika kom je izložen podnosilac žalbe i njegova porodica, uprkos preporuke koju je Komisija dala povodom toga. Prema tome, Komisija poziva ŠM-a da uzme u obzir upućivanje nadležnih organa da sprovedu detaljnu procenu ovog pitanja. Komisija dalje preporučuje da ŠM potraži neophodno uputstvo od organa iz EULEX-a naročito onih koji imaju zadatak koji se tiče odgovornosti prema zaštiti svedoka u osetljivim kriminalnim slučajevima.
25. Što se tiče preporuke Komisije da se njihova odluka raspodeli relevantnim zvaničnicima iz EULEX-a koji su uključeni u istragu i procesuiranje zločina na Kosovu, Komisija konstatuje svoje zadovoljstvo sa uverenjem ŠM-a da je ova preporuka propisno sprovedena.
26. Ispitavši informacije koje su stranke dostavile u pogledu sprovođenja preporuka koje je Komisija dala,

KOMISIJA JEDNOGLASNO

Izjavljuje da je ŠM u ovom slučaju samo delimično sproveo preporuke,

Odlučuje da pozove ŠM-a da još jednom razmotri sprovođenje preporuka koje je Komisija dala u pogledu ove odluke tako što će izdati neophodna uputstva i da o tome dosledno obavesti Komisiju do 30. decembra 2013. godine.

Preporučuje da bi ŠM trebao da osigura potpunu raspodelu ove odluke relevantnim zvaničnicima EULEX-a koji su uključeni u istragu i procesuiranje zločina na Kosovu.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član Komisije